

گروه آموزشی پژوهش هنر

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته پژوهش هنر

عنوان: تحلیل گفتمان انتقادی سینمای ایران با تاکید بر آثار : مهرجویی، حاتمی، بنی اعتماد و فرهادی
استاد راهنما اول: دکتر زینب صابر
استاد راهنما دوم: دکتر امیرحسین چیت سازیان
دانشجو: پیام طاهری
اسفند ۹۳

واژه های کلیدی: تحلیل گفتمان انتقادی، سینمای ایران، نورمن فرکلاف، گفتمان جنسیت، علی حاتمی، داریوش مهرجویی، رخشان بنی اعتماد، اصغر فرهادی

چکیده:

بعد فرهنگی یکی از ابعاد اساسی جامعه است که آثار هنری را نیز در برمی گیرد، سینما به عنوان هنری چندوجهی که در کنار نشانه‌های بصری با مبانی زبان شناختی نیز همراه است، رابطه‌ی متقابلی با جامعه‌ی خود دارد و می‌تواند نشان‌دهنده‌ی ویژگی‌های بارز جامعه‌ی خود باشد. با مطالعه‌ی آثار سینمایی می‌توان روابط قدرت، و جهان‌بینی‌های مربوط به تقسیم و توزیع قدرت، میان ارکان و ابعاد مختلف جامعه‌ی مولد آثار سینمایی را دریافت. یکی از روش‌های تحلیلی در این رابطه، تحلیل گفتمان انتقادی است که با قائل بودن کارکرد اجتماعی و عملی برای زبان، از طریق سنجش نظام نشانه‌شناسی آن به رابطه‌ی میان زبان و اجتماع می‌پردازد و روند توزیع قدرت را بسته به هدف پژوهش، بررسی می‌کند و در راستای رفع تبعیض و نشان دادن عدم تعادل توزیع قدرت به تبیین می‌پردازد. در این پژوهش توصیفی- تحلیلی که اطلاعات آن با روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری گردید و به شیوه‌ی تحلیل محتوا (با تأکید بر تحلیل گفتمان انتقادی) ارزیابی آن صورت گرفت، به تحلیل گفتمان جنسیت در آثار سینمایی: علی حاتمی، داریوش مهرجویی، رخشان بنی اعتماد و اصغر فرهادی پرداخته و به این یافته‌ها منتج شد: روش تحلیل گفتمان انتقادی روش قابل‌اعتمادی در بررسی روابط قدرت میان جنسیت زن و مرد است و همچنین گذر زمان و تغییر سامان دانایی جامعه در گفتمان جنسیت آثار سینمایی آن جامعه نیز تأثیری قابل‌توجه داشته است و عامل جنسیت مؤلف اثر نیز در نحوه‌ی بیان و نمایش گفتمان جنسیت آثار سینمایی مؤثر است. در این راستا با علم به رابطه‌ی متقابل میان سینما و جامعه، مؤلفان آثار تصویری با ارتقا دانش زمینه‌ای‌شان می‌توانند بر سامان دانایی اجتماعشان تأثیری به سزا بگذارند و در ایجاد تعادل میان اهرم‌های قدرت نقشی پویا داشته باشند.